

JUDr. Vladimír Stiborík

O p o n e n t s k ý p o s u d e k

na diserta ní práci JUDr. Filipa Josefa

I. Oponentský posudek se týká disertační práce studenta doktorského studijního programu Právnické fakulty University Karlovy v Praze, která byla vypracována na téma Trestní právní a kriminologické aspekty trestného činu znásilnění, vypracovaného pod vedením Doc. JUDr. Tomáše Givny, PhD.

II. Doktorand předložil velmi rozsáhlou práci týkající se jednoho z nejzávažnějších, ale zároveň i dosud v české odborné literatuře ne zcela komplexně zpracovaných okruhů problémů zvláštní části trestního práva o trestných činech proti lidské důstojnosti a zejména trestného činu znásilnění podle § 185 a následujících článků trestního zákoníku. Jedná se o téma významného praktického dopadu, jehož řádné teoretické pochopení a zpracování de lege lata má nejen význam pro aplikaci zákona po rekonstrukci trestního práva hmotného.

Autor musel prostudovat velké množství související literatury (53 položek na seznamu), přičemž velká část z této literatury nebyla přeložena do češtiny a bylo nutno ji studovat v originále.

S ohledem na charakter zkoumané trestné činnosti bylo nutností soustředěně s právními aspekty této se zabývat i aspekty kriminologickými. Práce se tak stala dílem stojícím na pomezí obou vnitřních oborů (trestní právo a kriminologie), přičemž pro úspěch v takto vymezených oborech bylo důležité, aby autor fládně ze jmenovaných disciplín nevynechal pozornost zvýšenou natolik, aby to bylo na úkor disciplíny druhé.

Úvodem možno konstatovat, že se disertant s touto problematikou vypořádal více než zdárně.

III. Disertační práce je systematicky rozdělena do čtyř základních kapitol (nepočítaje úvod a závěr). V první z nich autor činí historický exkurs, týkající se především násilí a sexuality, zakončený rozбором právní úpravy znásilnění v českých zemích do roku 1950, posléze do nového trestního zákoníku v roce 1961 a konečně v období let 1961 až 2009.

IV. Druhá část práce a vlastně její část nejdůležitější a nejrozsáhlejší se zevrubně věnuje jednak soustředěné právní úpravě trestného činu znásilnění (body 2.1. až 2.3.3.) a podrobným rozбором osoby pachatele a osoby obětí (body 2.3.2. až 2.5.). Chybí však v úvodu jednotlivých kapitol jsou z pohledu rozsahu práce a její kvality zcela irelevantní.

Za vyzdvihnutí zde stojí jednak právní rozbor a rozfázování objektivní stránky posuzovaného trestného činu o jednání, které z hlediska nového trestního zákoníku představuje novou pohled na jednotlivé znaky skutkové podstaty znásilnění, a to zejména v novém chápání pojmu soulože a kategorizace jednotlivých druhů jednání provedených jak vzájemně srovnatelným, tak i vzájemně nesrovnatelným se souloží.

Velmi zajímavou a z hlediska srovnání právních a kriminologických aspekt sledované trestné činnosti je pak tato část práce, v níž se autor zabývá problematikou vlivu jednotlivých deviací a návykových látek na sexuální chování pachatele z hlediska jeho pohlaví etnosti nebo změněné pohlaví etnosti.

Za závěrem lze rovněž považovat tu část práce, která se zabývá oběťmi trestné činnosti, previktivními faktory, chováním a mentálními pochody obětí v průběhu násilného a jeho následky, sekundární viktimizací obětí, jakostí i specifickými násilnými a právními fázemi a fázemi zdravotně postižených.

V. Teoretické předpoklady k souhrnu trestného činu násilného s jinými trestnými činy a vztahem k dalšími zákonnými ustanoveními autor rozebírá ve třetí kapitole práce. Zde možno vyzdvihnout syntetický přístup autora k analyzované problematice, jakostí i přehlednost, s jakou tuto nepříliš v literatuře rozebíranou otázku roztříšnil a zpřehlednil. Ve čtvrté kapitole práce je pak komparována naše aktuální právní úprava popisovaných trestných činů s právní úpravou anglickou.

VI. Všechny poznatky, kterými jsou jednotlivé kapitoly práce, jsou vyhodnoceny v závěru autora, který nejen sumarizuje vše, co bylo v disertační práci uvedeno, ale i tvrdě s sebou vyvolává teoretických východisek své práce ve vztahu k současně právní úpravě násilného a obdobných deliktů. I přes absenci v této znalosti soudní praxe při rozhodování této trestné činnosti (autor vychází více z obecné literatury a z judikatury nejvyššího soudu) lze jeho závěry považovat za validní a pro vývoj trestního práva za velmi přínosné.

* * * * *

Disertační práci doktoranda JUDr. Filipa Josefa lze celkově hodnotit jako velmi závěrem. Autor shromáždil velké množství odborných materiálů, které použil jako premisy pro vlastní závěry. Práce nejenže obsahuje souhrn poznatků k velmi závažné a složitě problematice, ale tyto poznatky jsou i tvrdě s sebou vyvolány k prezentaci vlastních závěrů. Nelze vytknout ani žádnou z vědeckých metod poznávacích i srovnávacích, u jiných závěrů nepodléhají subjektivismu a jsou výsledky opečlivě zkoumání jevů. Práce je kvalitní i po jazykové stránce.

Podle názoru oponenta je práce přínosným materiálem pro hmotné právní vývoj trestního práva, a to nejen pro ucelenost shromážděných informací, ale zároveň pro vytvoření pevné základny pro praktické využití koncentrovaných poznatků pro budoucí případné změny trestních předpisů. Správně se nezabývá současnou diskusí na téma

správnosti přechodu trestního práva od materiálního pojetí k pojetí formálnímu, ale výrazným způsobem napomáhá poznání jevu i souasně platné právní úpravě.

Uvedenou práci považuji svým obsahem i způsobem zpracování za plně zpracovaný podklad k ústní obhajobě. Přínášá nové poznatky, má vysokou informační hodnotu a podává ucelený obraz o zkoumaném jevu.

Práci doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu disertačních prací a doporučuji, aby po úspěšné obhajobě disertační práce byl JUDr. Josefu Filipovi udělen titul š doktor ů (Ph.D.).

V Praze dne 22. února 2016

JUDr. Vladimír Stiborík